

Т.Є. КУЧЕРЕНКО*

(Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна)

О.П. РАТУШНА**

(Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна)

Л.Ю. МЕЛЬНИК***

(Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна)

Облік фінансування інноваційної діяльності підприємства

Для підвищенні конкурентоспроможності суб'єкти господарювання змушені реагувати на нові потреби ринку, що неможливо зробити без інновацій. Основним джерелом фінансування інноваційних проектів залишається прибуток суб'єкта господарювання. За умови зовнішнього фінансування інвестори бажатимуть отримувати інформацію про ефективність використання вкладених ними коштів, що потребує належного обліку отриманого підприємством фінансування та відповідної звітності. Метою статті є обґрунтування методичного забезпечення облікового відображення можливих способів фінансування інноваційної діяльності та реалізації інноваційних проектів. Систематизовано та класифіковано джерела фінансування інноваційних проектів підприємств: за напрямом походження інвестицій, кількістю учасників, формою власності інвестованих коштів та видом отриманого ефекту від інвестування в інновації. Виокремлено комбіновану форму фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Обґрунтовано необхідність обліку фінансування інноваційних проектів в діяльності суб'єкта господарювання. Виявлено, що в діючому Плані рахунків не передбачено окремого рахунку для обліку інноваційної діяльності. Відтак запропоновано відображати витрати на її здійснення на окремих аналітичних рахунках в межах рахунків обліку операційної та інвестиційної діяльності. Сформовано кореспонденцію рахунків для обліку фінансування інноваційних проектів: цільового, банківського кредитування, інвестування з часткою в капіталі підприємства-емітента, венчурного фінансування та краудфандінгу. Запропоновано окремі субрахунки для обліку цільового фінансування проектів з державного бюджету і з інших джерел: 485 – Цільове фінансування інноваційних проектів з бюджету (державного, регіонального, місцевого); 486 – Цільове фінансування інноваційних проектів за рахунок юридичних і фізичних осіб.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційний проект, облік фінансування інноваційної діяльності, інноваційне підприємство, інноваційно активне підприємство.

DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-35-43](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-35-43)

T. Ye. KUCHERENKO

(Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine)

O.P. RATUSHNA

(Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine)

L. Yu. MELNYK

(Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine)

Accounting for Financing of the Enterprise's Innovation Activities

To increase the competitiveness an economic entities are forced to respond to new market needs, which is impossible to do without innovation. The main source of financing the innovative projects remains the profit of the enterprise. In the case of external financing, investors will want to receive information on the effectiveness of the use of

* Кучеренко Тамара Євгенівна, професор кафедри обліку і оподаткування Уманського національного університету садівництва (м. Умань), доктор економічних наук, професор.

** Ратушна Ольга Павлівна, доцент кафедри обліку і оподаткування Уманського національного університету садівництва (м. Умань), кандидат економічних наук.

*** Мельник Людмила Юрївна, доцент кафедри обліку і оподаткування Уманського національного університету садівництва (м. Умань), доктор економічних наук, доцент.

the funds invested by them, which requires proper accounting of the financing received by the enterprise and the corresponding reporting. The purpose of the article is to substantiate the methodical support of accounting for possible ways of financing innovation activities and the implementation of innovative projects. The sources of financing the innovative projects of enterprises were systematized and classified: according to the direction of origin of investments, the number of participants, the type of property of invested funds and the type of effect obtained from investing in innovations. The combined form of financial support for innovative development was distinguished. The necessity of accounting for financing the innovative projects in the enterprise's activities was substantiated. It was revealed that the current Chart of accounts does not provide for a separate account to accounting for innovation. Therefore, it was proposed to reflect the costs for the innovative projects implementation in separate analytical accounts in the context of operating and investment accounting. Correspondence of accounts was formed taking into account the financing of innovative projects: targeted, bank lending, investment with a share in the capital of the issuing company, venture financing and crowdfunding. Separate subaccounts were proposed for accounting for targeted financing of projects from the state budget and from other sources: 485 Target financing of innovative projects from the budget (federal, regional, local); 486 Targeted financing of innovative projects at the expense of legal entities and individuals.

Keywords: *innovations, investments, innovative project, accounting for financing of innovative activities, innovative enterprise, innovatively active enterprise.*

Постановка проблеми. Жорстка конкуренція на ринку капіталу супроводжується зростанням ролі та значимості інноваційної діяльності, під якою розуміють системний процес впровадження нововведень техніко-технологічного, організаційно-економічного і соціально-економічного характеру, що визначає нові результати господарської діяльності у вигляді поліпшення якості вироблених або виробництва більш досконалих продуктів (споживчого та виробничого призначення), зниження витрат на їх отримання, забезпечення зростання ефективності та конкурентоспроможності. Критерієм, відповідно до якого нововведення можуть бути визнані інноваційними, є зростання ефективності, підвищення конкурентоспроможності виробленої продукції та якості життя населення.

Упродовж 2014–2016 рр. частка підприємств України, які займалися інноваційною діяльністю, за рекомендованими видами економічної діяльності становила 18,4 %, у т. ч. здійснювали технологічні інновації – 11,8 % (5,7 % – продуктові та 10,3 % – процесові), нетехнологічні – 13,4 % (8,7 % – організаційні та 10,2 % – маркетингові). Щодо видів економічної діяльності, то протягом 2014–2016 рр. найвища частка інноваційних підприємств була в галузі інформації та телекомунікації (22,1 %), переробної промисловості (21,9 %), фінансової та страхової діяльності (21,7 %) та діяльності у сфері архітектури та інжинірингу (20,1 %) [11].

Проведення інноваційної діяльності потребує фінансування. Інвестори фінансових ресурсів повинні мати інформацію де і на які цілі були використані інвестиції. Адже саме інвестиції у різних формах визначають можливість проведення інноваційної діяльності. Ефективне управління інвестиційною діяльністю має базуватися на чіткій організації даних облікового процесу і відповідній звітності підприємства.

У 2017 р. на інновації підприємства України витратили 9,1 млрд. грн, у т. ч. на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 5,9 млрд. грн, на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,2 млрд. грн, на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій) – 0,02 млрд. грн та на інші роботи, пов'язані зі створенням

та впровадженням інновацій (інші витрати), – 1,0 млрд. грн. Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 7704,1 млн. грн. (або 84,5 % загального обсягу витрат на інновації). Кошти державного бюджету отримали 8 підприємств, місцевих бюджетів – 17, загальний обсяг яких становив 322,9 млн. грн. (3,5 %); кошти вітчизняних інвесторів отримали 5 підприємств, іноземних – 3, загалом їхній обсяг становив 380,9 млн. грн. (4,2 %); кредитами скористалося 21 підприємство, обсяг яких становив 594,5 млн. грн. (6,5 %) [11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом питання фінансування інноваційної діяльності в науковій літературі розглядається в частині способів надання коштів підприємствам (публікації таких авторів як О.В. Абакуменко та Б.І. Куценко [1], О.В. Апарова [2], І. Васильчук [4], А.В. Кієвіч та Д.А. Койпаш [5], Ю.М. Петрушенко та О.В. Дудкін [12], А.І. Яковлев та І.П. Косарева [15], П. Беллефламме, Т. Ламберт, А. Швієнбахер [16]), проте порядку обліку таких фінансових надходжень приділено незначну увагу. Так, лише Я.Д. Крупка висвітлює позитивні аспекти нормативного регулювання обліку інвестиційної діяльності підприємств і розкриття її результатів у фінансовій звітності, дає власну оцінку варіантів ведення обліку інноваційного напрямку діяльності [6].

Дослідженню різноманітних аспектів фінансового забезпечення інноваційного розвитку України, присвячена спільна робота М.І. Диби, О.М. Юркевич, Т.В. Майорової, І.В. Власової та інших [14].

Погоджуємося з Н.В. Гуриною, що невирішеною залишається низка проблем, зокрема: відсутність єдиного підходу до трактування економічної сутності понять «інноваційна діяльність» та «витрати інноваційної діяльності»; відсутність єдиної нормативно-методичної бази та єдиної системи рахунків щодо відображення даних витрат у бухгалтерському обліку [3, с. 53]. Відтак актуальним науковим завданням є розробка методики обліку витрат інноваційної діяльності, яка б задовольняла потреби користувачів усіх рівнів.

Метою статті є обґрунтування методичного забезпечення облікового відображення можливих

Бухгалтерський облік

способів фінансування інноваційної діяльності та реалізації інноваційних проєктів.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано методи індукції та дедукції, монографічний метод, методи теоретичного узагальнення і порівняння.

Виклад основних результатів дослідження. В статті 18 Закону України «Про інноваційну діяльність» визначено наступні джерела фінансування інноваційної діяльності:

- а) кошти Державного бюджету України;
- б) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;
- в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;

е) інші джерела, не заборонені законодавством України [13].

Вказані джерела фінансової підтримки інноваційної діяльності характеризують основні шляхи отримання фінансування для підприємств. При цьому слід розмежовувати фінансування для підприємств-розробників інноваційного продукту та підприємств, які отримують фінансування на інноваційну діяльність, яка полягає у придбанні інноваційного продукту і впровадження його у виробничу діяльність. В першому випадку облік таких фінансових ресурсів можна розглядати з позиції довгострокових (ризикових) вкладень. У випадку фінансування впровадження готового інноваційного продукту в діяльність ефективність досягається майже завжди. Якщо ні, то це не інновації.

Проведене дослідження джерел фінансування інноваційних проєктів дозволило сформувати наступну їх класифікацію (рис. 1).

Рис. 1. Види джерел фінансування інноваційних проєктів

Джерело: побудовано авторами.

За напрямом походження інвестицій розрізняють власні та залучені фінансові ресурси. До власних інвестиційних ресурсів належать власні кошти підприємства, до залучених джерел фінансування відносяться кредити, кошти державного бюджету, фондів (інвестиційних, венчурних тощо), краудфандинг. До колективних (групових) джерел фінансування можна віднести краудфандинг, консорціумне кредитування, венчурне фінансування. Індивідуальним інвестором може виступати держава, «бізнес-ангел», інший суб'єкт господарювання.

Інвестовані кошти можуть мати характер: приватний («бізнес-ангели», фізичні особи учасники краудфандингової платформи), державний (кошти бюджетів всіх рівнів), комбінований (інвестиційні, інноваційні та венчурні фонди). Кожен учасник фінансування інноваційної діяльності очікує певний ефект. Тому слід розрізняти джерела фінансування інноваційної діяльності як безповоротну фінансову

допомогу (краудфандинг інноваційних проєктів соціальної та благодійної сфери, цільове фінансування з державного бюджету); поворотні фінансові інвестиції (кредитування, краудлендінг, кошти «бізнес-ангелів»); участь у статутному капіталі та в діяльності підприємства (краудінвестинг, кошти інвестиційних, інноваційних та венчурних фондів, «бізнес-ангелів»); роялті (форма краудінвестингу).

М.І. Діба, О.М. Юркевич, Т.В. Майорова, І.В. Власова та інші [14] виділяють три головні форми фінансового забезпечення інноваційного розвитку в Україні: державне фінансування, кредит, самофінансування. Державне фінансування – це фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання на безповоротних засадах за кошти бюджету і позабюджетних фондів. Кредитування – це фінансування інноваційної діяльності з позик банку та інших кредитних установ, зокрема й міжнародних. Самофінансування передбачає використання

суб'єктами господарювання власних та акціонерних фінансових ресурсів з інноваційною метою.

На нашу думку, варто виокремити четверту форму – комбіновану, яка буде визначати інвесторів, які можуть здійснювати фінансування проєктів з різною формою отримання економічного ефекту від інвестицій в інноваційну діяльність. До таких джерел фінансування можна віднести кошти «бізнес-ангелів», краудфандинг, венчурні фонди тощо.

Важливим залишається правильний облік отриманих коштів для здійснення інноваційної діяльності в будь-якому її прояві: створення продукту, оновлення матеріально-технічного забезпечення, зміна технології чи організації виробництва тощо. При цьому юридична особа, що впроваджувала будь-яку інновацію за визначений період часу є інноваційним підприємством. Підприємства, які в період обстеження займаються діяльністю, пов'язаною зі створенням інновацій, незалежно від того, чи призвела така діяльність до реального впровадження інновацій називаються інноваційно активними підприємствами. Згідно українського законодавства, інновація – це введення у вжиток будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги) чи процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць чи зовнішніх зв'язків [9]. В будь-якому випадку інвестори бажатимуть отримувати інформацію про ефективність використання вкладених ними коштів, що потребує належного обліку отриманого фінансування

інноваційної діяльності підприємства та відповідної звітності.

В діючому плані рахунків бухгалтерського обліку не передбачено жодного рахунку, призначеного для обліку інноваційної діяльності. Облік здійснюється в межах операційної чи інвестиційної діяльності залежно від того в якій формі відбувається фінансування: придбання необоротних активів, цільове фінансування, одержання кредиту чи випуск облігацій підприємства. В межах таких господарських операцій і відображається інноваційна діяльність. В разі, якщо вона не виокремлена хоча б на окремому аналітичному рахунку, стає складно, а іноді й неможливо сформулювати будь-яку звітність щодо інноваційної діяльності. Відтак вважаємо за доцільне виокремити на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» окремий субрахунок по обліку фінансування інноваційних проєктів з державного бюджету та з інших джерел:

485 – «Цільове фінансування інноваційних проєктів з бюджету» (державного, регіонального, місцевого);

486 – «Цільове фінансування інноваційних проєктів за рахунок юридичних і фізичних осіб» («бізнес-ангели», фізичні особи учасники краудфандингової платформи тощо).

Одним з джерел фінансування інноваційних проєктів підприємства є бюджетне фінансування, яке має цільовий характер для визначених проєктів. Для обліку коштів цільового фінансування призначено рахунок 485 «Цільове фінансування інноваційних проєктів з бюджету» (табл. 1).

Таблиця 1

Облік цільового фінансування інноваційних проєктів підприємства

Господарська операція	Інноваційно активне підприємство		Інноваційне підприємство	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Зарахування коштів на спеціальний рахунок	315	485, 486	315	485, 486
Виконання робіт або одержання від постачальника інноваційного продукту	23	20, 66, 65, 63	15, 641	63
Використання/перерахування коштів за виконані роботи або придбання інноваційного продукту	66, 65, 63	315	63	315
Введення в експлуатацію чи оприбуткування інноваційного продукту	21, 26, 27	23	10, 11, 12	15
Відображення в обліку використання цільового фінансування	485, 486	718	485, 486	441

Джерело: розроблено авторами.

Для підприємств, які проводять інноваційну діяльність в межах оновлення необоротних активів, джерелом фінансування виступає банківське кредитування. Для підприємств, які створюють інноваційні продукти таке фінансування є досить обмеженим, так як такі проєкти мають досить довгий термін окупності та підвищений ризик.

В обліку одержання кредитних ресурсів відображається кореспонденцією:

– кредит має цільове призначення і одразу зараховується на рахунок постачальника: Дт 63 та Кт 50, 60;

– придбання у постачальника чи створення підрядником необоротного активу (інноваційного продукту): Дт 15 та Кт 63 й одночасно Дт 641 та Кт 63;

– оприбуткування придбаного необоротного активу (інноваційного продукту): Дт 10,12 та Кт 15;

– нарахування відсотків за користування кредитом: Дт 951 та Кт 684;

– погашення кредиту та відсотків: Дт 50, 60, 684 та Кт 311.

В процесі оновлення виробництва та запровадження новітніх інноваційних технологій, підприємства залучають кошти інвесторів, які в свою чергу бажать

Бухгалтерський облік

отримати частку в капіталі емітента з подальшим отриманням дивідендів від вкладеного капіталу чи частини прибутку. При цьому відбувається зміна розміру зареєстрованого капіталу, а залучені таким чином кошти будуть спрямовані на придбання (створення) інноваційного продукту (табл. 2).

Значну частку у розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання займають інноваційні та інвестиційні фонди. Дані організації акумулюють кошти як фізичних так і юридичних осіб з подальшим

їх використанням для фінансування різних проектів інноваційного характеру (рис. 2).

Взаємовідносини між підприємством та фондом можуть мати різний характер:

- інвестиційний кредит;
- участь у капіталі підприємства;
- благодійні внески (для соціальних проектів).

Найбільш поширеним інвестиційно-інноваційним фондом є венчурний (ризиковий) фонд (рис. 3).

Таблиця 2

Облік інвестицій з часткою в капіталі підприємства-емітента

Господарська операція	Кореспонденція	
	Дт	Кт
Розміщення додатково випущених акцій підприємства	46	404
Здійснено внески за випущені акції акціонерами (інвесторами)	31, 10, 11, 12	46
Внесено зміни до статутного капіталу	404	401

Джерело: розроблено авторами.

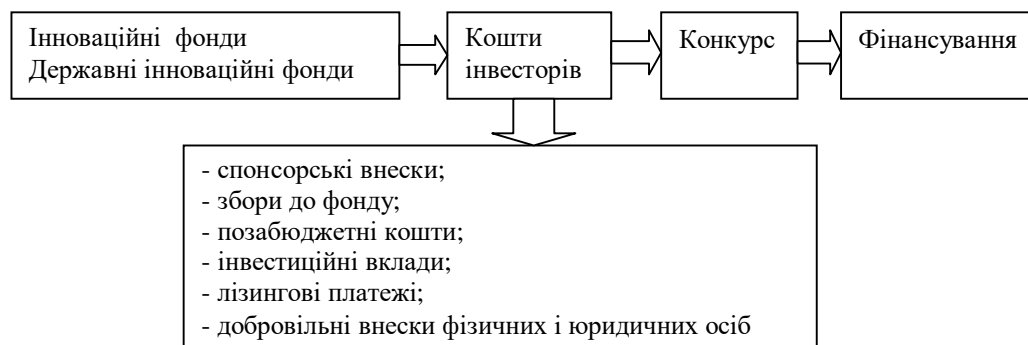

Рис. 2. Схема діяльності інноваційно-інвестиційних фондів

Джерело: розроблено авторами.

Рис. 3. Схема діяльності інноваційного венчурного фонду

Джерело: розроблено авторами.

Венчурні фонди об'єднують інвесторів, які своїми внесками формують венчурний капітал, який і виступає джерелом фінансування інноваційних проектів. Інвесторами в таких фондах можуть виступати корпорації, підприємства, страхові компанії, приватні особи, банки та ін. Надання інвестицій здійснюється у ризикові інноваційні

проекти, які не гарантують одержання економічного ефекту, тому інвестування здійснюється в різні галузі економіки та не пов'язані проекти. Інвестування венчурного капіталу може відбуватись на засадах купівлі акцій підприємства або надання довгострокового інвестиційного кредиту (табл. 3).

Облік інвестування венчурним капіталом в підприємстві, що залуцає інвестиції

Господарська операція	Продаж акцій підприємства		Довгостроковий інвестиційний кредит	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Отримання коштів венчурного капіталу	46 31, 10, 11, 12 404	404 46 401	31, 10, 11, 12	505, 506, 53, 55
Нарахування дивідендів учасникам або відсотків за кредит	443	671	95	684
Виплата нарахованих дивідендів або відсотків	671	311	684	311

Джерело: розроблено авторами.

Результатом таких вкладень є отримання дивідендів в першому випадку та відсотків за наданий кредит у другому.

Досить поширеним джерелом фінансування інноваційних проектів є кошти «бізнес-ангелів» – фізичних осіб, які, володіючи грошовими коштами, вкладають їх в ризикові інноваційні проекти з метою подальшої участі в капіталі таких підприємств або на умовах повернення вкладених інвестицій.

Одним з нових способів залучення коштів для інноваційних проектів є краудфандинг.

Краудфандинг (англ. crowdfunding, crowd – «натовп» і funding – «фінансування») – як окремий випадок краудсорсингу, являє собою процес залучення вільних фінансових ресурсів широкого кола осіб (фізичних осіб, мікроінвесторів), які керуються власними інтересами, для фінансування, головним чином за допомогою глобальної мережі Інтернет, як комерційних, так і некомерційних проектів (соціальних, політичних, культурних), без отримання або з подальшим отриманням інвесторами не фінансової винагороди [5].

А. Швієнбахер і Б. Ларралде визначають краудфандинг як «відкритий конкурс, переважно через Інтернет, для збору фінансових ресурсів або у вигляді дарування, або в обмін на основі різних форм винагороди та / або підтримки правом голосу

ініціатив, спрямованих на досягнення конкретних цілей» [16].

П. Беллефламме дає таке визначення краудфандингу в підприємницькому контексті: краудфандинг – це зусилля підприємців та їхніх груп щодо фінансування своїх проектів (культурних, соціальних та некомерційних), що спираються на порівняно невеликі внески від порівняно великої кількості осіб, що використовують Інтернет, без стандартних фінансових посередників [18].

І. Васильчук [4] визначає краудфандинг як інноваційну фінансову послугу, головна ідея якої ґрунтується на співпраці у формі колективного фінансування ризикових проектів заради досягнення визначених специфічних цілей (фінансових чи не фінансових) або без розрахунку на вигоду у формі пожертви чи спонсорства, або з розрахунком на не фінансову чи фінансову вигоду, що здійснюється шляхом формування пулу капіталу, який надходить у незначних сумах від значної невизначеної кількості осіб на основі відкритого конкурсу за допомогою Інтернет-технологій.

В цілому краудфандинг – це можливість фізичних осіб брати участь у реалізації інноваційних проектів благодійного, соціального, екологічного і бізнесового характеру (рис. 4).

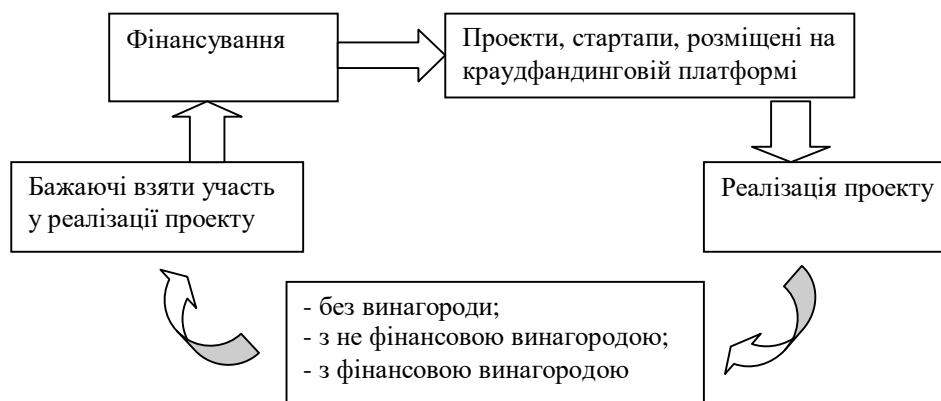

Рис. 4. Реалізація інноваційного проекту з допомогою краудфандингу

Джерело: розроблено авторами.

Бухгалтерський облік

Залежно від винагороди учасників краудфандинг поділяється на види:

- із відсутністю винагороди;
- із нефінансовою винагородою;
- із фінансовою винагородою (краудінвестинг).

Перші два види характерні для інвестування інноваційних проектів соціальної та благодійної сфери. Що стосується підприємницької діяльності то для неї характерним є третій вид.

Краудінвестинг – (англ. crowdinvesting, crowd – «натовп» і investing – «інвестування») – як окремий випадок краудфандинга, являє собою процес залучення вільних фінансових ресурсів широкого кола осіб (фізичних осіб, мікроінвесторів), які керуються власними інтересами, для фінансування, головним чином за допомогою глобальної мережі Інтернет, комерційних проектів з подальшим отриманням інвесторами фінансової винагороди [5].

Залежно від виду фінансової винагороди учасникам в тому чи іншому проектах розрізняють форми краудінвестингу:

- модель роялті;
- народне кредитування (краудлендінг);
- акціонерний краудфандинг.

За моделлю роялті інвестор краудфандингової платформи виступає як один із засновників створення будь-якого авторського інноваційного проекту та крім нефінансових винагород одержує частину з прибутку проекту, який він фінансує. При даній формі краудфандингу інвестовані кошти не повертаються вкладнику, тому, на нашу думку, їх доцільно обліковувати на рахунку 486 «Цільове фінансування інноваційних проектів за рахунок юридичних і фізичних осіб». В подальшому, в залежності від використання таких коштів, вони визнаватимуться як доходи звітного періоду (у випадку фінансування оборотних активів) або безпосереднього списання на прибуток підприємства (у випадку фінансування необоротних активів).

В обліку операції з використання коштів цільового фінансування за цими операціями будуть відображення, відповідно, або Дт 486 та Кт 719, або Дт 486 та Кт 441.

Нарахування винагороди учасникам інвестування за моделлю роялті передбачає виплату частини одержаного прибутку від реалізації отриманого інноваційного продукту. Відтак кореспонденція рахунків матиме вигляд: Дт 441 та Кт 443; Дт 443 та Кт 685; Дт 685 та Кт 311.

Суть форми краудінвестингу – народне кредитування (краудлендінг – від англ. crowdlending, crowd – «натовп», lending – «кредитування»), полягає наданні кредитних коштів фізичними особами на інноваційні проекти фізичних та юридичних осіб за умови їх повернення та одержання відсотків. Позичальник отримує кредит за зниженими відсотками та спрощеною процедурою. Фактично дана форма краудінвестингу є видом кредитування фізичними особами з невеликим капіталом інноваційних проектів, які пропонуються на відповідній краудфандинговій платформі. Такі кошти в обліку підприємства відображаються як зобов'язання:

Дт 311 та Кт 55 – отримання довгострокових залучених коштів;

Дт 95 та Кт 684 – нарахування відсотків за користування довгостроковими зобов'язаннями;

Дт 55 та Кт 311 – погашення довгострокових зобов'язань;

Дт 684 та Кт 311 – погашення відсотків за довгостроковими зобов'язаннями.

Акціонерний краудфандинг передбачає одержання інвестором частки власності або акцій підприємства і право голосування на загальних зборах акціонерів. В обох випадках відбуваються зміни у власному капіталі підприємства-емітента (табл. 4).

Таблиця 4

Відображення в обліку фінансування акціонерним краудфандингом

Господарська операція	Частка (пай) у капіталі підприємства-емітента		Реалізація акцій підприємства	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Здійшені внески інвесторів	31	46	31	46
Збільшення суми власного капіталу	46	402	46	401
			404	401
Нарахування та виплата частини прибутку учасникам або дивідендів	443	672	443	671
	672	31	671	31

Джерело: розроблено авторами.

Висновки. Отже, фінансування інноваційної діяльності може здійснюватись за такими джерелами як державне (бюджетне) фінансування, банківське кредитування, кошти інвесторів, кошти інноваційних, інвестиційних та венчурних фондів, кошти «бізнес-ангелів», краудінвестинг та прибуток підприємства. Дослідження умов фінансування дозволило сформулювати класифікацію даних джерел за такими напрямками як походження інвестицій, кількість учасників (інвесторів), формою власності

інвестованих коштів, видом економічного ефекту від інвестування в інновації. Крім того, запропоновано виокремити комбіновану форму фінансового забезпечення інноваційного розвитку, яка буде об'єднувати інвесторів з різною формою отримання економічного ефекту від інвестицій в інноваційну діяльність.

В діючому Плані рахунків не виокремлено окремого рахунку обліку інноваційної діяльності. Відтак запропоновано відображати витрати на її

здійснення на окремих аналітичних рахунках в межах рахунків обліку операційної та інвестиційної діяльності. Для обліку цільового фінансування інноваційних проектів з державного бюджету та з інших джерел доцільно виокремити субрахунки 485 «Цільове фінансування інноваційних проектів з бюджету» (державного, регіонального, місцевого); 486 «Цільове фінансування інноваційних проектів за рахунок юридичних і фізичних осіб» («бізнес-ангели», фізичні особи учасники краудфандингової платформи тощо).

4 Список використаних джерел

1. Абакуменко О. В., Куценко Б. І. Краудфандинг як інструмент фінансування інноваційно-технологічних проектів. *Чернігівський науковий часопис*. 2016. № 1. С. 52-60.
2. Апарова О. В. Позичкові джерела фінансування інновацій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2015. № 4. С. 56-63.
3. Гуріна Н. В. Проблеми організації обліку витрат інноваційної діяльності та шляхи їх вирішення. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2015. Вип. 12(2). С. 48-54.
4. Васильчук І. Краудфандінг і краудінвестинг як фінансові інновації. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 11-12. С. 59-67.
5. Києвич А. В., Койпаш Д. А. Краудінвестинг как альтернативная модель финансирования инвестиционного проекта. *Економіка и банки*. 2016. № 1 С. 58-65.
6. Крупка Я. Варіанти обліку інноваційних процесів на підприємстві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 5. С. 11-18.
7. Мельник Л. Ю. Інноваційна та технологічна політика держав. *Економічний вісник університету*. Збірник наукових праць учених та аспірантів. Переяслав-Хмельницький. 2016. Випуск 30/1. С. 15-26.
8. Мельник Л. Ю. Аналіз науково-інноваційної складової економіки знань аграрної сфери. *Аграрна економіка*. 2017. Т. 10. № 1-2. С. 127-136.
9. Мельничук І. В. Оцінка та облік інноваційних проектів та програм, які капіталізуються. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 2. С. 31-36.
10. Методологічні положення зі статистики інноваційної діяльності: Наказ Державної служби статистики України від 10.01.2013 р. № 3 (в редакції 28.12.2015 р. № 369). URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/08/metod_3.pdf
11. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
12. Петрушенко Ю. М., Дудкін О. В. Краудфандинг як інноваційний інструмент фінансування проектів соціально-економічного розвитку. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. № 1. С. 172-182.
13. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
14. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України: Колективна монографія / М. І.

Диба, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін. / За ред. М. І. Диби і О. М. Юркевич. К.: КНЕУ, 2013. 425 с.

15. Яковлев А. І., Косарева І. П. Напрями і можливості фінансування інновацій в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 8(1). С. 29-32.

16. Belleflamme P., Lambert T., Schwienbacher A. Crowdfunding: Tapping the right crowd. *Journal of Business Venturing*. 2014. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2292363_code_301672.pdf

17. Melnyk L. Innovative potential of enterprises in Ukraine in conditions of the knowledge economy. *International scientific journal Science. Business. Society*. Sofia. 2016. Issue 2. pp. 29-33.

18. Schwienbacher A., Larralde B. Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. *Electronic Journal*. 2010. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1699183_code301672.pdf

4 References

1. Abakumenko, O. V., Kucenko, B. I. (2016). Kraudfandyngh jak instrument finansuvannja innovacijno-tehnologichnykh proektiv [Kraudfanding as a tool for financing innovation and technology projects]. *Chernighivskyj naukovyj chasopys, (1)*, 52-60.
2. Aparova, O. V. (2015). Pozychkovi dzhherela finansuvannja innovacij [Loan sources of innovation financing]. *Економіка. Менеджмент. Бізнес, (4)*, 56-63.
3. Ghurina, N. V. (2015). Problemy orghanizaciji obliku vytrat innovacijnoji dijajnosti ta shljakhy jikh vyrishennja [Problems of organization of accounting of expenses of innovative activity and ways of their solution]. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси, 12(2)*, 48-54.
4. Vasylychuk, I. (2013). Kraudfandyngh i kraudinvestyng jak finansovi innovacii [Kraudfanding and krastinvesting as financial innovations]. *Rynok cinnnykh paperiv Ukrainy, (11-12)*, 59-67.
5. Kievich, A. V., Koypash, D. A. (2016). Kraudinvestyng kak alternativnaya model finansirovaniya investitsionnogo proekta [Crowdinvesting as an alternative investment project financing model]. *Економіка і банки, (1)*, 58-65.
6. Krupka, Ya. (2006). Varianty obliku innovacijnykh procesiv na pidpryjemstvi [Variants of accounting of innovative processes at the enterprise]. *Bukhghalterskyj oblik i audyt, (5)*, 11-18.
7. Melnyk, L. Yu. (2016). Innovacijna ta tehnologichna polityka derzhav [Innovation and technological policy of the states]. *Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів, (30/1)*, 15-26.
8. Melnyk, L. Yu. (2017). Analiz naukovo-innovacijnoji skladovoi ekonomiky znanj aghrarnoji sfery [Analysis of the scientific and innovative component of the knowledge economy of the agrarian sphere]. *Aghrarna ekonomika, Vol. 10, (1-2)*, 127-136.
9. Melnychuk, I. V. (2011). Otsinka ta oblik innovatsiinykh proektiv ta prohram, yaki kapitalizuiutsia [Evaluation and accounting of innovative projects and

programs that are capitalized]. *Oblik i finansy APK*, (2), 31–36.

10. Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. (10.01.2013). Metodologichni polozhennja zi statystyky innovacijnoi dijalnosti [Methodological provisions on statistics of innovation activity]. Retrieved from https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/08/metod_3.pdf

11. Derzhstat Ukrainy. (2017). Naukova ta innovacijna dijalnistj v Ukraini. Statystychnyj zbirnyk. [Scientific and innovative activity in Ukraine. Statistical Collection] Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm

12. Petrushenko, Yu. M., Dudkin, O. V. (2014). Kraudfandyng jak innovacijnyj instrument finansuvannja proektiv socialjno-ekonomichnogho rozvytku [Kraudfunding as an innovative tool for funding social and economic development projects]. *Marketyng i menedzhment innovacij*, (1), 172-182.

13. Verkhovna Rada Ukrainy. (04.07.2002). Pro innovacijnu dijalnistj: Zakon Ukrainy [On Innovation Activity: The Law of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

14. Dyba, M. I., Jurkevych, O. M., Majorova, T. V., Vlasova, I. V. et al. (2013). *Finansove zabezpechennja innovacijnogho rozvytku Ukrainy [Financial support of innovative development of Ukraine]*. (ed. by M. I. Dyba, O. M. Jurkevych). Kyiv: KNEU.

15. Jakovljjev, A. I., Kosareva, I. P. (2015). Naprjamy i mozhyvosti finansuvannja innovacij v Ukraini [Areas and opportunities of innovation financing in Ukraine]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 8(1), 29-32.

16. Belleflamme, P., Lambert, T., Schwienbacher, A. (2014). Crowdfunding: Tapping the right crowd. *Journal of Business Venturing*. Retrieved from http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2292363_code301672.pdf

17. Melnyk, L. (2016). Innovative potential of enterprises in Ukraine in conditions of the knowledge economy. *International scientific journal Science. Business. Society*, (2), 29-33.

18. Schwienbacher, A., Larralde, B. (2010). Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. *Electronic Journal*. Retrieved from http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1699183_code301672.pdf